

ÖZDOĞAN ATAY

Özdoğan Atay, 29 Haziran 1942’de Kayseri-Gesi’de doğmuştur. Babası Mevlüd, annesi Fatma Atay’dır. 4 oğlan 1 kız kardeşin ikincisidir. İlk okula Gesi ilk okulunda başlamıştır.

İlk okulu İstanbul Fatih Şeyhülislam Hayri Efendi ilk okulunda bitirmiştir. Ortaokulu Gesi’de okuyarak 8. Sınıfı Gesi orta okulunda bitirmiş. 11. Sınıfı Sivas Kabakyazı’sın daki

öğretmen okulunda bitirmiştir. Yüksek tahsili Ankara Gazi Eğitimin Fen grubu bölümünden 1963’te mezun olmuştur. Çalıştığı yerler; Ankara ; Yenimahalle Anayurt köyü öğretmenliği, Kars ;Kağızman orta okul öğretmenliği, Manisa ; Halit paşa orta okul öğretmenliği, Kayseri lisesi Matematik öğretmenliği, Sümer lisesi matematik

öğretmenliği, Kayseri kız öğretmen okulu öğretmenliği, Sümer orta okulu öğretmenliği görevlerini yaparak Şubat 1990da emekli olmuştur. 1965’te askere giderek Mamak muhabere okulunda yedek subay olarak askerlik görevine başlamıştır. 1967’de İstanbul

1.ordu Muhabere İnşaat taburunda 24 ay sonra terhis olmuştur. Atay sülalesinin ilk yüksek tahsilli ferdidir.

GESİ'NİN TARİHÇESİ

Balıkli Evresi

(1071) Malazgirt Zaferinden sonra Türk Boyları, Anadolu'ya yerleşmişlerdir. 12 boyda Kayseri Ovasına yerleşmiştir. Bu boylar Kızık Boyu, Yazır Boyu, Salır Boyu, Gömeç Boyu, Eğim Boyu vs ...

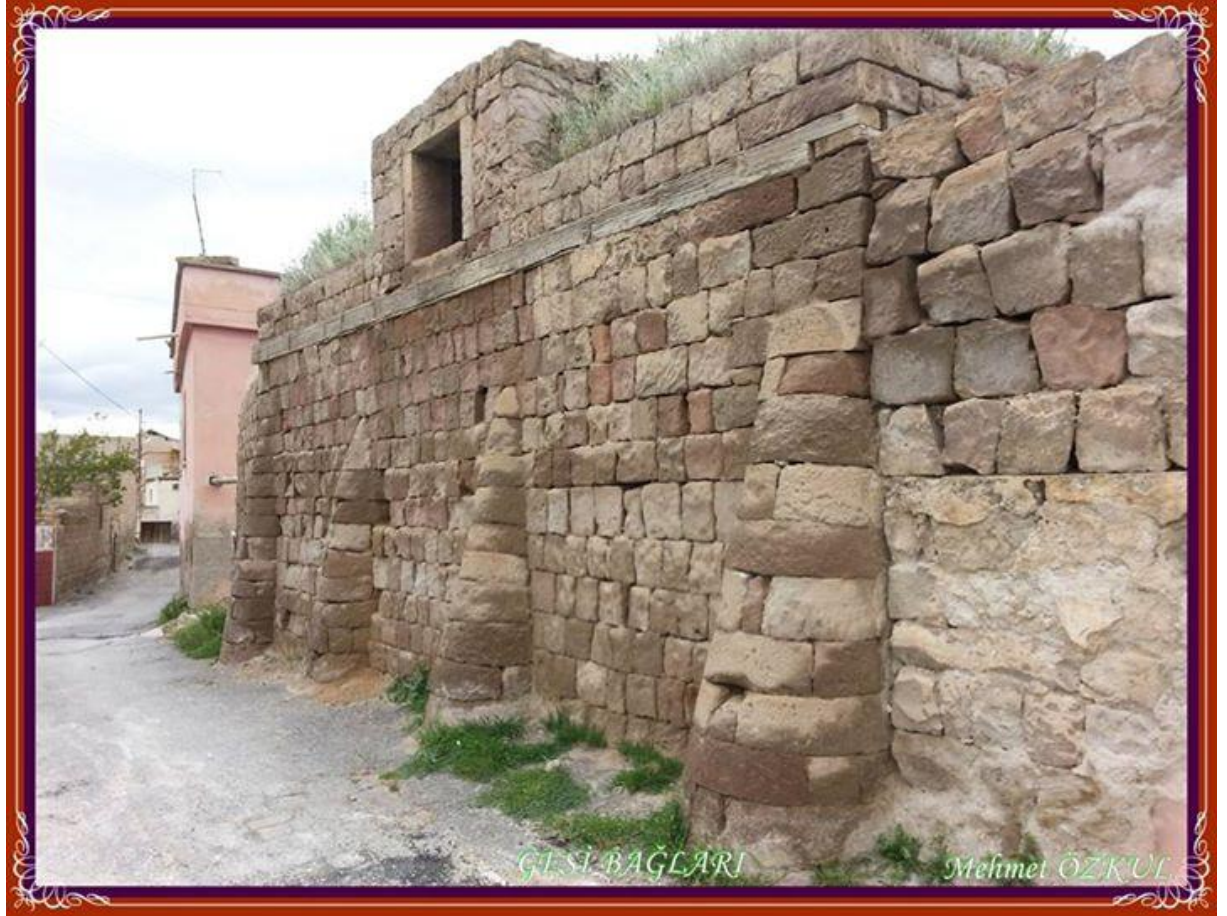
Gesi boyu küçük bir boy olmasına rağmen Kayseri Ovasında ki Balıklı Dağı dediğimiz tepenin üzerine yerleşmişler ve burada yerleşik düzene geçmişlerdir. Gesi Boyunun, Salur Boyundan olduğu söylenir. Gesi Boyu, Balıklı Dağının üzerinde yerleşik düzende bir süre kalmış, su ihtiyacını; Balıklı Dağının eteğinde kaynayan sudan karşılamıştır. Tek mal varlıkları büyükbaş hayvanlarıdır, tarımla uğraşmamışlardır. Akşam olduğu zaman hayvanlar Balıklı dağının eteğinde ki inlerde ve çadırlarda barınırlarmış.

Hayvanların otlama şekli şöyledir; 1. Gün Engil Gölüne doğru otlaya otlaya giderler, öğlen suyunu Engil Gölünde içerler. 2. Gün sağ tarafa Karaev'e doğru giderler, öğlen suyunu Karaev harmanlarındaki ayaklardan içermiş. Bu yaşantı senelerce sürmüştür. Yazları menevşeliğe çıkarlarmış, Menevşelik Isbıdın üstünde Vekse'ye doğru düzlüktür. Yazın bu düzlüğe çıkmalarının sebebi çeşitli sineklerden rahatsız olmalarıdır. Isbıdınlılar buraya Gesi Yaylası demektedirler. Balıklı Dağının üzerinde yaşarken iki şeyden rahatsız olmuşlardır.

1.Ovadaki çeşitli sinekler

2.Balıkli Dağı yol güzergahı üzerinde olduğundan kışa doğru Çukurovadan Uzunyayla'ya göç eden Avşar Boylarının Gesi Boylarını rahatsız etmeleridir. 1250-1300'e kadar Balıklı Dağının üzerinde yaşadıkları tahmin ediliyor. Bu tahmin Balıklı Dağı üzerinde ki mezarlara bakılarak söyleniyor. Osmanlının başşehri Bursa iken, Yıldırım Bayezid başta iken Gesi'ye göç edildiği söylenir. Padişahlıktan ferman alınmasına rağmen bir belgeye rastlanılmadı. 1300'lü yıllarda Gesi'ye göç edildiği tahmin ediliyor. İlk göç eden 3 kardeştir. En büyükleri Hacı Hıdır, onun küçüğü Halil, en küçük kardeşleri İlyas'tır. Halkın söylediğine göre Hacı Hıdır rüyasında bir dereyi, bu derenin içindeki ini ve

indeki gömülü altınları görüyor. Bu rüya birkaç kere tekrarlanınca kardeşlerini yanına alıp oraya gidiyor ve altınları buluyor. O altınlarla Hacı Hıdır camisini yaptırıyor, han yaptırıyor, hamam yaptırıyor, ivrizden çıkan suyu taş oluklarla evine kadar getiriyor. Böylece Gesi Evresi başlamış oluyor.

Gesi Evresi

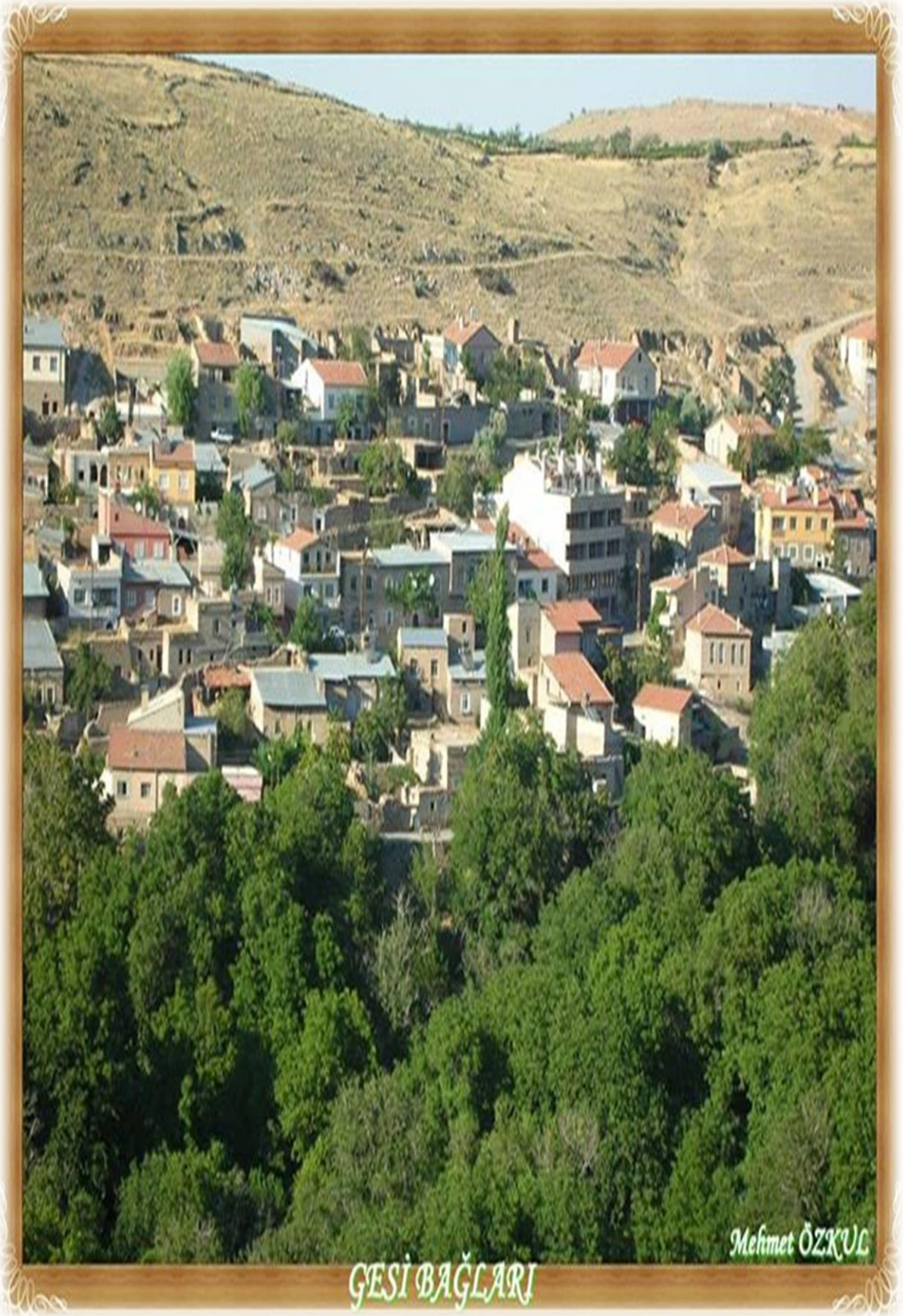
Hacı Hıdır'ın yerleşim yeri bugün ki Savsaların evidir. Ortanca kardeş Halil, Hacı Hıdır camisinin yanına yerleşiyor. Bugün ki Halil efendilerin ev ve Mollaahmet oğullarının evidir.

İlyas kardeşin evi de Emir Beylerin oturduğu evdir. Hacı Hıdırın oğlunun biri Savsaların evinde kalıyor, diğer oğlu Kuzey Mahalledeki konağın olduğu yerdeyere yerleşiyor. Kızının birini Halit ağalara veriyor, diğer kızını da Polis Abdurrahman sülalesine veriyor.

Hacı Hıdır 4 tane önemli iş yapmıştır:

1. Hacı Hıdır camisini yaptırmıştır.
2. Güney mahalledeki hamamı yaptırmıştır.
3. Han yaptırmıştır. Han 3 gözdür. Biri develik, iki normal indir. Bu üç gözünün önünde taştan yapılmış tekke odası vardır. Bu nedenle hanın üstünde ki meydana Tekke üstü bayırı denilmiştir. Tekke odasında 3 aylarda fakirlere yemek yedirilir, iaşesi Sivas'tan gelir. Osmanlı Döneminde bu aynen böyle devam etmiştir. Selçuklu Döneminde , Gesi Karaman'a bağlıymış. Sonra bu 3 kardeş hayvanlarına yayılım yeri olarak Gesi Deresini şu şekilde paylaşmayı uygun bulmuştur. O zaman Gesi Deresinde duvar yok, düz mera şeklindedir. Bugün ki Gesi ilkokul binasının ordan Akkızın sokağı kadar büyük kardeş Hacı Hıdırın, aşağı dere mevkinde ise Ağırnas yolundan Şaban Bağbanın kuyusuna kadar yine Hacı Hıdırın hayvanlarına yayılım yeri olarak belirlenmiş, Şaban bağbanın kuyusundan Emir Bey tarlalarına kadar Halil kardeşin yayılım yeri olarak belirlenmiş, aşağı derenin uç tarafı İlyas kardeşin hayvanlarına yayılım yeri olarak verilmiş. Bağların duvarları ise 1700'lü yıllarda yapılmaya başlanmıştır.
4. İvriz Çayırından taş oluklarla Savsaların evine içme suyu getirmiştir. Getirirken de 8 tane çeşme yapmıştır.

Gesi'de Yaşayan Medeniyetler

1. Yaşayan Medeniyet Tırkız Devri

Şu anda Tırkız Devrine ait canlı kalıntılar yaşamaktadır. Bu kalıntıların bulunduğu yerler Bılıysın, Evlibağın altı, Akhöyük, Boğatıs, Güney mahallede ki evler ve Eski Musur'dur.

Bu devrin ne kadar yaşadığı bilinmiyor. Tahminen 10,000 sene önce

Tırkızların yapılışı şu şekildedir: Giriş 60-70 cm genişliğinde ve 3-4 m uzunluğundadır. Tünelin bittiği yerde cingi taştan delikli kapı, kapıdan sonra inler geliyor.

O gün ki devirde hayvanlardan korunmak için bütün tırkızlarda bu tüneller vardı. Bılıysın ve Akhöyükteki tırkızların bir ucunun Turan'a kadar gittiği söyleniyor. Güney mahallede ki Addiklerin evde ki tırkızlarında Karatepe'ya açıldığı söyleniyor.

2. Yaşayan Medeniyet İnler Devridir.

İnlerin kapısı direk dışarı açılır, tünel bulunmaz. Bu inler aşağı dere ve yukarı dereye halen canlı olarak bulunmaktadır. Bu dönem milattan önce 1000 li yıllara rastlar. Etiler-Hititler Devri, bu devirde yaşayan insanlar Kaniş-Karum ilişki içindeydiler. Eski Musurdan İbik Çukuruna çıkan sallı bayır Kaniş-Karum yolunun bağlantısıdır.

3. Yaşayan Medeniyet Roma Devridir.

Kalıntıları Kaleböğründeki kale, Çayın üzerinde ki üç köprülerdir. Bu köprüler Kabakçı Köprüsü, Kuzey-Güney mahalleleri arasında ki köprü (yıkılmış), çambağının yanında ki köprüdür. Bu köprülerin hepsi temelden kemerli Roma köprüsüdür ve yaklaşık 2300 seneliktir.

4. Yaşayan Medeniyet Kesme Taşlarla Yapılan Binalardır.

Bu binalar şu anda Gesi'nin her tarafında bulunmaktadır.

Gesi'deki Mezar Yerleri

- Bılıysındaki Kislikler
- Güney mahallede evlerin üst tarafında Karatepeye doğru güvercinliklerin arasında bulunan mezarlıklar
- Boğadista Germiye'nin üzerinde bulunan mezarlıklar
- Akhöyüğün yan tarafında bulunan mezarlıklar
- Garipler mezarlığı

Şu anda kullanılan mezarlıklar :

- İvrizde ki mezarlık
- Güney mahalledeki aşağı mezarlık
- Kuzey mahalledeki kaybolan mezarlar
- Harman mahallesinde kaybolan mezarlar
- Şu anda ki karakol belediye binasının olduğu yerdeki mezarlar
- Atmaca'daki kaybolan mezarlar
- Sarısöğütte yaşayan mezarlık

Gesi'deki höyükler 4 tanedir. İki'si toprak ikisi taş höyüktür. Dördünün içindede birer mezar vardır. taş höyükler Karatepelerde bulunur. Toprak höyükler ise Kızıl Höyük ve Ak Höyüktür.

Coğrafi Durumu

Gesi Deresi, Nize'den başlar Mancusunda son bulur. Bu derenin sulanabilen yani su çıkan yerlerine bağlar bahçeler yapılmıştır. Su çıkmayan güneye bakan yamaçlarına da evler yapılmıştır. Gesi 25 km² kadar bir araziye sahiptir. Bu arazi içerisinde 7 tane tepe vardır. Kızılhöyük Tepesi, Karatepehöyük Tepesi, 2. Karatepehöyük Tepesi, Akhöyük tepesi, Evlibağ Tepesi, Kaleböğrü Tepesi, Ağus (Güneşli) tepeleridir. Bu tepeler eski yıpranmış tepelerdir. Karatepelere ve Kızılhöyükte üzüm bağları vardır. Akhöyükte hiçbirşey yoktur. Evlibağ Tepesinde meyve bağları vardır. Kaleböğrü Tepesinde, Gesi Kalenin alt yapısı ve tarlalar vardır. Güneşli tepesinde kıraç tarlalar ve çamlık vardır.

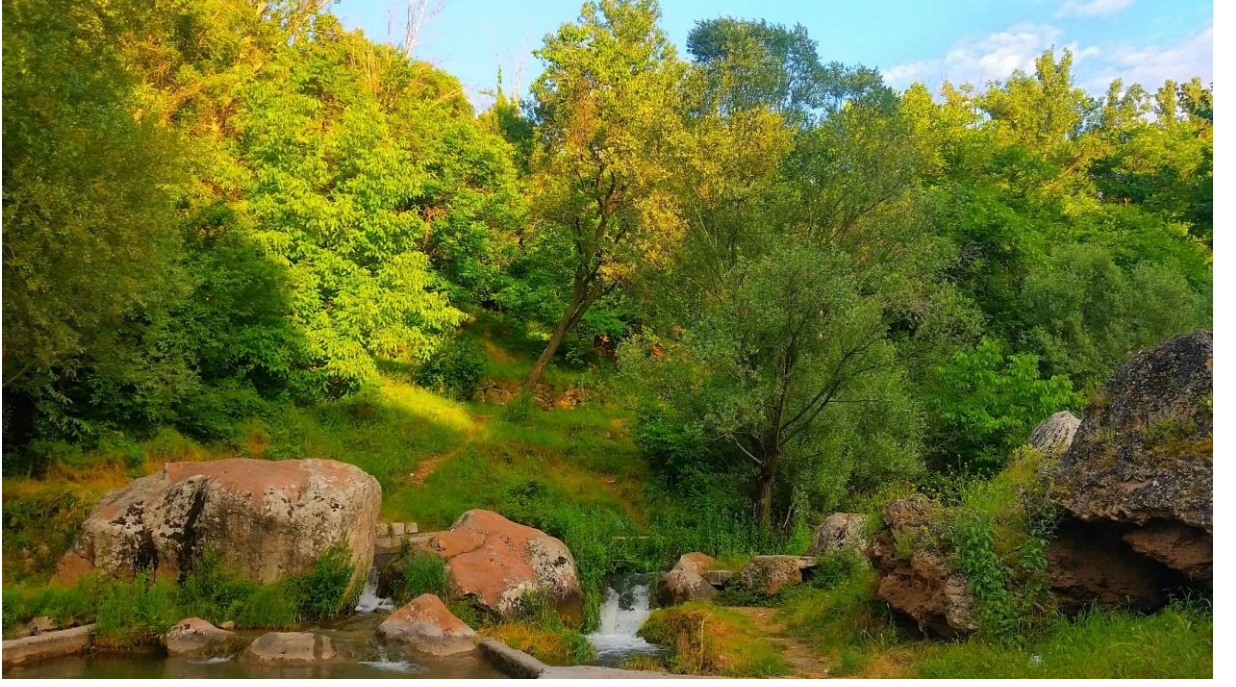
Gesi'nin 4 tane düzlüğü vardır. Kayabaşı düzlüğü, Bılıysın düzlüğü, Dua meydanı düzlüğü ve Ovadöleği düzlüğüdür. Meyve bağları: Aşağı dere, Eski Musur, Karabağlar, Kozaltı, Yukarı dere ve Bılıysın mevkilerine yayılmıştır. Evlerin yakınında olan meyve bahçeleri çeşme suları ile sulanır, evlere yakın olduğu için bahçe denir. Gesi sahasında Erciyes'in volkanik yanardağ olması nedeniyle 5-6 kaya çeşiti bulunmaktadır. Gesi genellikle kayalar üzerine kurulmuş bir yerdir. Toprak kalınlığı çok azdır. Gesi'nin Balıklıdaki merası ise 100 km² kadardır. Tamamen dümdüz ovadır. Toprak kalınlığı çok fazladır.

Gesi nahiyesine bağlı 12 köyden, Salguma (Gürpınar) hariç 11 köyü yani, Yeşilyurt (Mancusun), Bağyurdu (Isbıdın), Özlüce (Vekse), Turan, Ağırnas, Küçükbürüngüz, İskobi, Büyükbürüngüz, Güzelköy (Nize), Karabağ (Darsiyak) ve Bahçeli (Efkere) 'dir. Bu köyler aynı Gesi gibi tarihi yapıya ve coğrafi yapıya sahiptir. Gürpınar köyü, Cumhuriyet Döneminde kurulduğu için, buranın yapısı diğer köylere benzememektedir.

Gesi deresini sulayan sular :

- Salguma suyu; Salgumadan kaynar,
- Başırgat suyu; Örenevlerden kaynar,
- Deri suyu; Nize çayırında kaynar,
- Üçhavuzlardan kaynayan dere suyu,
- İvriz çayırından kaynayan çeşme suları

Gesi'nin evleri, yapıtaşı dediğimiz taşlardan yapılma, genellikle ikişer katlı, alt katları ahırlar, samanlıklar; üst katları, oturma odalarıdır. Gesi'de çıkmaz sokak yoktur. Evler genellikle yamaçlara yapılmıştır.

Toprak türleri bakımından Bılıysın, Kayabaşı killi toprak, Aşağıdere, Eski Musur, Yukarıdere humuslu toprak, Karabağlar, Kozaltı Alüvyonlu toprağa sahiptir. Ev bahçeleri ise humuslu topraktır.

Gesi 1240 rakımlı yayla vari yerleşim yeridir. Gesi belediyesinin önü 1210 rakımlı, güney mahalle 1240 rakımlıdır.

Gesi'nin yazları sıcak ve kurak, 25-30 derece civarında seyrederek. Kışları soğuk, kar yağışlı (-10)- (-20) derece olarak seyrederek. İlkbahar ve Sonbahar yağmurlu, sıcaklık 10-15 derece olarak seyrederek.

Bitki örtüsü; Gesi deresinde yaklaşık 20 çeşit meyve yetişir. Bu meyveler ceviz, fındık, gilaboru, kayısı, erik, elma, armut, vişne, kiraz, şeftali, muşmula, üzüm, karamık, böğürtlen, iğde, alıç, dut, badem, dağdağan, ıhlamur, kuşburnu ve sumaktır.

Kayseri yoncası Gesi'de çok güzel yetişir. En güzel yonca Kayabaşı ve Bılıysın'da yetişir. Korunga ekilir, dikilir. Sebzelerden fasulye, nohut, mercimek, biber, domates, kabak, salatalık, patates, mısır, arpa, yulaf, buğday, çaman, patlıcan, lahana, pırasa, soğan, sarımsak, marul, yer fıstığı,

Çörek otu, nane, maydanoz, semiz otu, tere, yemlik, dızlağan, yer elması, ve havuç yetişir.

Gesi de yaşayan meyvesiz ağaçlar şunlardır : kavak, söğüt, karaağaç, am, orman ağacı, idris ağacıdır.

Gesi de yaşayan vahşî hayvanlar şunlardır : kurt, tilki, porsuk, sansar, geleni, kaplumbağa, ıyan, kurbağa, tavşan, keklik, güvercin, akrep, arı, sinek, fare, köstebek.

Gesi de yaşayan evcil hayvanlar şunlardır: camız, inek, eşek, at, kedi, köpek, koyun, keçi, tavuk, hindi.

Gesi de yaşayan kuş eşitleri : kartal, şahin, atmaca, sığırık, serçe, güvercin, kızları, elmacık, doksancıl, kömürcü, bülbul, florya, karatauk, torbacı, keklik, gırbık, yelve, dağ seresi, çalı kuşu, baykuş, uğkuşu, puhu kuşu, yarası, kırlangıç, leylek, müjdecı, doduk.

Gesinin hudutları şu şekildedir:

1. Doğuda Turanla Gesinin hududu derin arkla ayrılır.
2. Batıda Mancusundan, Mancusun boğazında gavurun çayırın bittiği yerde ayrılır.
3. Isbıdınla kuzeyde Isbıdınla vekseyle ova dölen kayalarının ucunda ayrılır.
4. Vekse mezarlığı hududu, güneyde Efkeri ile demirciliğın derede ayrılır.

Ekonomik Yapı

Balıklıdan gelindiğinde geçimleri büyükbaş hayvanlarla sağlanırdı. Başka geçim kaynakları yoktu. Zamanla gelir kaynağı olarak, güvercinlikler yapılmış, güvercin gübresini İstanbul baruthaneye satarak geçim sağlamışlardır. Bir zamanlarda cehri meyvesi geçim kaynağı olmuş. Bu meyveyi boya sanayisine satarak geçim sağlamışlardır. O devirde bütün tepeler cehri bahçeleriyle kaplanmıştı. Gesi yerleşik düzene geçtiği için bahçeleri bağları ekip, dikmeye başlamış, kendi yiyeceklerini üretme yoluna gitmiştir. Bir devirdede halı dokuyarak ekonomiye katkıda bulunmuşlar. 1700-1800 lerde eşekle taşımacılık ekonomiye canlılık katardı. Son baharda han önüne kurulan panayırda Gesi halkı ürettiği meyveleri, çevre köylerin getirdiği mallarla değiş tokuş ederek değerlendirirdi. Han önünde ki panayır 20-25 gün kadar sürerdi. Avanos'dan çanak-çömlek gelirdi.yukarı köylerden, Güllüce'den, Ermin'den, Dikili'den, Kamber'den nohut, mercimek, yarma, çam, yumurta, tavuk, güvercin vb. şeyler değiş-tokuş olurdu.

1800 lerde İstanbul'a gidip para kazanmaya çalışmışlardı. Gidenler 6-7 sene kalırmış. 1923 te Cumhuriyet kurulunca Ankara'da inşaat işçiliğine devam etmişlerdi. İnşaat ustalığını İstanbul'da Macarlar ve İtalyanlardan öğrenmişlerdir. 1950 den sonra devlet kademelerinde görev alarak para kazanmaya başladılar. 1946 da açılan Sosyal Sigortalar Kurumuna üye olarak 1980 de Gesi'de emeklilik başladı. Çevre köylerde Gesi'ye bakarak örnek aldılar. Gesi'de 2000 yılında memur, işçi ve bağkur emeklisi oluştu. 1995 te İldem'e yapılan evler Gesi'ye büyük bir canlılık getirdi. Gesi'nin ticareti canlandı. 1975 te Ağus ve Kaleböğrü'ndeki çamlar dikildi. 2009 da yıkılan Gesi'nin 2. Belediye kuruluşu ekonomide canlılığı zayıflattı. 2. Belediye 43 yıl yaşadı. 1950 lerde şekerpare kaysısı üretimi yapılarak Gesi ekonomisine can verdi.

SOSYAL YAPI

Günlük Hayat

Günlük yaşamın şekli iklime göre farklılık gösterir. Yazları kadın, erkek, çoluk çocuk tüm halkın zamanı bağ ve bahçesinde meyvelerin toplanması, kurutulması, bağlardan eve taşınması gibi uğraşlarla geçer. Aynı zamanda bostanların bakımı, sulanması, bellenmesi, otların alınması ile uğraşılır. Aynı zamanda hemen her evde inek bulunduğu için hayvanların günlük ve kışlık ot ihtiyaçları bağlarda yoncaların biçilmesi, kuruduktan sonra yerlerine taşınması şeklinde uğraşlarla geçer.

Kışları ise erkekler, büyük şehirlerde iş olanakları kısıtlı olduğu için kahvelerde zamanlarını geçirirler. Günlük yaşamda ineklerin bakımı vb. işlerde eşine yardımcı olanlarda çoktur. Kadın için kasabamızda değişmeyen tek şey yaz-kış tüm işlerinin aynı yoğunlukta olmasıdır

Gelenek – Görenek

Düğünler, cenazeler, dini bayramlar, ziyaretler, yemekler, giysiler, oyunlar, türküler hepsi Gesi'nin kendine özgü havası içinde varlığını sürdürür.

Cenazeler genelde ikindi namazından sonra kaldırılır. Mezar başında ve dışında ölen kişi için dua edilir. Omuzlarda erkekler tarafından taşınır. Ölen kimsenin geride kalan yakınlarına ilk 10 gün içinde yakın akraba ve komşuları yemek getirir. Ölen kimsenin ilk perşembesi yemekler yedirilir, dualar edilir. Acı herkesçe paylaşılır.

Dini bayramlarda sabah namazı tüm halk tarafından camilerde kılınır. Cami halkı evlerine dönünce evde herkes büyüklük sırasına göre birbirinin elini öper. El öpen çocuklar büyüklük sırasına göre kopan bir hediye ya da parayla ödüllendirilir. Hem evlerin hem insanların görünüşüne büyük özen gösterilir. Sabah camiden sonra evlerinde ramazan bayramında tüm evlerde nohut yahni, pirinç pilavı, hoşaf ve baklava geleneksel bayram yemekleridir. Bu yemekler evde yendikten sonra kasabanın tüm erkekleri davul zurna

eşliğinde toplu halde evleri dolaşarak bayramlaşırlar. Bu ziyaretler sırasında sigara, kolonya, şeker ikram edilir. Daha sonra karı-koca aileler çocuklarıyla akraba, dost ve komşularını en güzel kıyafetleriyle dolaşırlar.

Kayseri yöresinin tüm yemekleri Geside de yapılır. Sini mantısı, haşlama mantı, bazlama mantısı, yağlama, su böreği, piraha mantısı, geleneksel yemeklerimizdir

ÇEVREDEKİ SOSYAL TESİSLER

DÜNKÜ VE BUGÜNKÜ SOSYAL YAŞAM

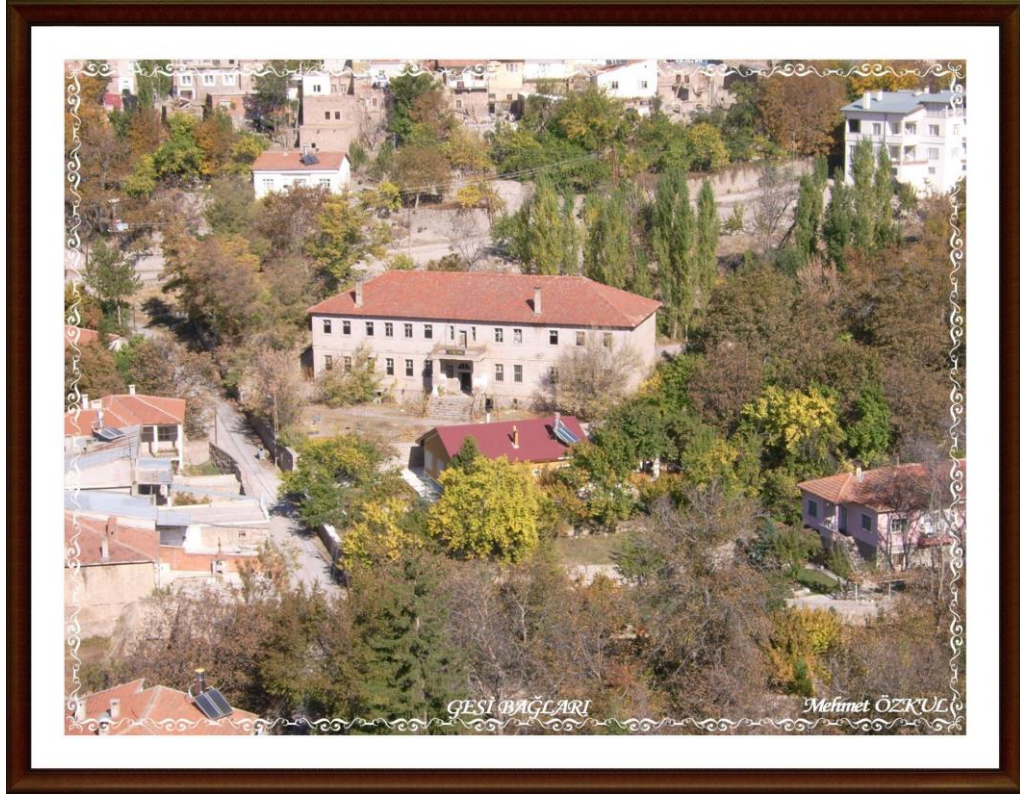
İstanbul seferi, Ağus Dağı'nın ucunda kavağın yanında İstanbul seferi başlayacağı zaman davul zurna çalar, Gesinin 12 pare köyü Gesi'ye toplanır, İstanbul seferi başlarmış. İstanbul'a eşkiya korkusundan toplu olarak gidilir, geceleri yol kenarında ki hanlarda yatılmış. Ova köyleri de İstanbul seferi başlarken İldem deki İstanbul Tepesine gelir, Gesi'den gelen konvoyu beklermiş. İstanbul seferi 30 gün sürermiş. Ankara daki yahşi hana varıldığında yol yarı sayılmış. Gesi den İstanbul seferi başlayınca zurnacı kavağındaki davul zurna sesleri kesirmiş. Kadınlar İstanbul'a at arabalarıyla götürölürmüş. Erkekler at ve eşeklerle gidermiş. Para istanbul'dan kazanılmış

Sivas-Malatya yolu üzerinde hanlar Sivas'a kadar 22 tane imiş. Bu hanlardan biri Engil Gölünün karşısında ki Cellioğlu Hanı, diğeri Isbıdın ayağında ki Kayrahan Hanı imiş.

1937 de demiryolu yapıldığında istasyonun yeri Isbıdın ayağındaki Adatepenin yanındaymış. Tam istasyon yapılırken sel gelmiş bu nedenle istasyon bugünkü yeri olan gömeç istasyonuna götürölmüş. Karaev deki Kaniş-Karum 4500 sene öncesine aittir.Kaniş Kültepe de Karaevin yerlilerinin yaşadığı kısım , Karum ise Asur'lu tüccarların yerleştiği yerdir. Burada ki özellik, evlerin toprağa gömülü olup, ışıklandırmanın tepeden yapılmasıdır. Sarımsaklı Göleti 1970 lerde yapılmıştır. Gesi sağlık ocağı 1970 de yapıldı. Gesi 'ye karakol 1915 de geldi, Çalkanda idi. 1924'te Gesi meydanında binası yapılarak oraya taşındı. İlk gesi belediyesi 1924'te kuruldu. 15 sene kadar yaşadıktan sonra yıkıldı. Gesi postahanesi 1915'te açıldı. Gesi ilkokulu 1908'de resmen devlet tarafından 3 sınıflı olarak eğitim öğretime başlatıldı. 1951'de ortaokul açıldı. Belediye ikinci defa 1965'de kuruldu. 43 sene yaşadı 2009 da Kayseri'ye devroldu. Mahalle mekteplerinin ne zaman açıldığı bilinmemektedir. 1908 de resmi ilkokul açılınca mahalle mektepleri kapatıldı. Kuzey mahallede ki medreseni ne zaman açıldığı ve ne zaman kapandığı bilinmiyor. Medrese yeri ve bahçesi boş durmaktadır. 1924'te Rumlarla Türkler becahiş edilince Efkere'nin ticaret merkezi oluşu çökmüştür. Manastırdaki yetim okulu 1. Dünya savaşında kapatılmıştır. Efkere Kalesinin kalıntıları da mezarlığının yanında durmaktadır.

EĞİTİM ÖĞRETİM

Mahalle mekteplerinin ne zaman açıldığı bilinmemektedir. güney mahallede 3 tane mahalle mektebi vardır. Abdi ağanın evinde ki mahalle mektebi ve yukarı caminin yanında ki mahalle mektebidir. Kuzey mahallede de Sıhhiye Duran ağanın evinin yerinde ki mahalle mektebidir. Mahalle mekteplerinde eğitim öğretimin ne kadar olduğu bilinmemektedir. Matematik, tarih, coğrafya dersleri verilmektedir. Ayrıca dini bilgilerde verilmektedir. Mahalle mekteplerinin öğretmenleri cami hocalarıdır.

1908 de devlet tarafından resmi ilkokul açılınca mahalle mektepleri kapatılmıştır. Gesi’de ilk açılan okul Sıhhiye Duran ağa’nın evinde açılan 3 sınıflı okuldur. 1930’larda Kuzey- Güney mahallenin orta yerine ilkokul binasının alt katının yarısı 3 sınıf olarak yapılmıştır. 1940’larda alt katın yarısı daha yapıp kapısı Ağus’a çevriliyor. Ve 5 sınıflı ilkokul oluyor. 1940’larda da ilkokulun üst katı ve mektep evleri yapılıyor. Tamamen köylünün katkısı ve imecesiyle yapılıyor. 1993’te ilkokul 8 seneye çıkıp ilköğretime dönüşmüştür. Gesi’deki okur-yazar oranı %99’dur. İlköğretimi bitiren kızlar ve erkeklerle çoğunlukla liseye devam etmektedir. Kız ve erkek çocuklar

arasında ayırım yoktur. İlkokuldan sonra 1940'larda Pazarören köyünde okuyarak öğretmen olanlarda vardır. 1935'te zincirdere'de okuyarak devlet memuru olanlarda vardır. Gesi'de eğitim öğretim çevreye göre örnek olacak şekilde ileri ve merkezi durumda olmuştur. Gesi kelimesinin manası "güzel yerleşim yeri" dir. Gesi her zaman adına yakışır şekilde çevresine örnek bir köy olmuştur. Eğitimde başarılı elemanlar yetiştirmiştir. Şu anda genç nüfusta eğitim öğretim lise seviyesindedir. Yüksek tahsilde okuyanlar Gesi nüfusuna göre normalin üstündedir.

GESİ'NİN YAŞANTISINDA Kİ ÖNEMLİ OLAYLAR

Büyük seferberlik : 1877'de ki büyük seferberlik ve kıtlıktır. Senelerce Gesi'ye çok büyük etkisi olmuş ve dillerden düşmemiştir. Bu seferberliğin adı 93 harbi olarak halkın dilinde hala dolaşır. Eski takvime göre 1293'te olduğu için 93 harbi olarak bilinir.

2. seferberlik : (1914-1918) halkın yaşantısında çok büyük acılar bırakan bir seferberliktir. Ordu 8 cephede savaşmıştır. Güney mahalleden 94 kişi Çanakkale'ye gitmiş 90 kişi Çanakkale'de kalmış, sadece 4 kişi geri dönebilmiştir. Açlık, yokluk, kıtlık, perişanlık bu devirde başlıyor. Bu 4 sene zarfında yine Salguma suyu kurumuş. Kayabaşı ve Bılıysın'da ağaçlar simsiyah oluyor, 4 sene su hiç gelmemiş, bunlar yetmemiş gibi çekirge sürüsü gelip Gesi Deresinde ne varsa bir günde temizlemiş. Sam rüzgarları esiyor, kıran hastalıkları geliyor. Veba, kolera gb. Allah'ın afeti bitmiyor. Gündüzleri saklanan eşkıyalar geceleri kapı kapı geziyorlar. Cenaze olduğunda, cenazeyi mezara kadınlar ve çocuklar götürüyor. 1. Dünya savaşını Gesi çok acı bir şekilde 4 sene yaşıyor. Tutkaplar başlıyor. Yani 18 yaşından küçükleri de yakalayıp askere gönderiyorlar. Kayseri lisesinin son sınıf öğrencileri olduğu gibi Çanakkale'ye gönderiliyor.

Gesi 1923'te Kayseri il olunca yavaş yavaş Kayseri ile ilişki kurmaya başlıyor. Gesi, görgüsünü kültürünü hep İstanbul'dan almıştır. Kayseri ile ilişkiler 1923'den sonra başlamıştır. Bugün Gesi, Kayseri ile %80 irtibatlı hale geçmiştir. Bugün Gesililer, İstanbul, Ankara, Konya, İzmir gibi şehirlere yerleşmişlerdir. 2010 yılında Avrupa devletlerinde 20 kadar Gesili, Amerika'da 4 hane Gesili yaşamaktadır.

KUZEY MAHALLE

Kuzey Mahalledeki Mevkilerin İsimleri

1. KARGIN
2. DAR YOL
3. KAYABAŞI YOLU
4. ÇİVİCİK
5. CAMIZ GÖLÜ YOLU
6. CAMIZ GÖLÜ
7. DUA MEYDANI
8. SARISÖĞÜT
9. KABAYA
- 10.KARABAĞLAR
- 11.KOZALTI
- 12.ÇALKAN
- 13.ZURNACI KAVAĞI (AĞUS)
- 14.KARABEKLİ
- 15.EĞRİ BUCAK
- 16.HARMAN MAHALLESİ
- 17.MEDRESE BAHÇESİ
- 18.KİLİSÖNÜ
- 19.ÇAY KENARI
- 20.ÇAM BAĞ
- 21.HAMAM SOKAĞI
- 22.POLİS ABDURRAHMAN SOKAĞI
- 23.HACI İMAMLAR SOKAĞI
- 24.KARGIN SOKAĞI

Kuzey Mahallede 12 hane gayrimüslüm yaşarmış. 1924 Yunanistan daki Türklerle burada ki gayrimüslümler değış-tokuş edilmiş.12 Türk ailesi bu gayrimüslimlerin evlerine oturarak bağlarını bahçelerini kullanmaya başlamış.

Köprübaşındaki cami 1935'te vakıflara satılarak cami haline getirilmiş. Daha önce burada mescit varmış. Bu caminin altında ki un değirmeni köyün ortak malıymış. Ne zaman yapıldığı bilinmiyor.

Kuzey Mahalle 1940'a kadar su ihtiyacını derede ki çay suyundan karşılamıştır. Tek çeşmesi köprünün yanında ki ağa çeşmesiymiş. Bu çeşmenin suyu içildiği zaman karın ağrıttığı için herkes içemezmiş 1950 lerde kuzey mahalleye , güney mahalle İvriz'den 2 çeşmelik su verilmiş. 6 tane çeşme yapılmış. Karabekli mahsen ve kuyu suyu içermiş.

Postahane 1930'larda açılmış, karakol 1924'te yapılmış, belediye ise 1965'te resmen kurulmuş, 1966 göreve başlamıştır. 2009'da belediye yıkıldı.

1908'de ilk resmi okul Sıhhiye Duranağanın evinde açıldı. 2009'da ziraat veterinerliği görev yapmıştır. Ziraat teknisyeni belediye binasında görev yapıyordu. Bir zamanlar karakolun içinde ki odalarda tapu memuru, nüfus memuru, sağlık memuru, köy tabibi ve nahiye müdürü görev yapıyordu.

GÜNEY MAHALLE

Gesi nüfusunun 312 si güney mahallede yaşar. Güney mahallede 9 tane çeşme vardır.

1. İVRİZ ÇEŞMESİ
2. KIZILKAYA ÇEŞMESİ
3. YUKARI CAMİ ÇEŞMESİ
4. DERE BAYIRI ÇEŞMESİ
5. HANÖNÜ ÇEŞMESİ
6. BÜYÜK ÇEŞME
7. AŞAĞI CAMİ ÇEŞMESİ
8. AŞAĞI MAHALLE ÇEŞMESİ
9. EVLEK ÇEŞMESİ

Bu çeşmelerin suyu İvriz ayırılığından kaynar. 1300'lerde Hacı Hıdır 120 cm taş oluklarla İvriz'den Savsaların eve kadar suyu getirmiştir ama şu anda bu eşme akmamaktadır.

GÜNEY MAHALLEDEKİ PINARLAR

1. BILIYSIN PINARI
2. YUKARIDERE PINARI
3. BOĞADIS PINARI
4. PAŞA PINARI
5. GERMİYEN PINARI
6. SÜLÜKLÜ PINARI

GÜNEY MAHALLENİN SULAMA SULARI

1. SALGUMA SUYU (5 BELİK)
2. BAŞIRGAT SUYU (2 BELİK)
3. DERİ SUYU (1 BELİK)
4. DERE SUYU (YARIM BELİK)

CAMİLER

GÜNEY MAHALLENİN CAMİLERİ

1. YUKARI CAMİ (MÜHİBEY CAMİ)
2. ORTA CAMİ (AĞA CAMİ)
3. AŞAĞI CAMİ (HACI HİDİR CAMİ)
4. EVLEK CAMİ

Güney mahalle 4 mahalleden meydana gelir.

1. YUKARI MAHALLE
2. ORTA MAHALLE
3. AŞAĞI MAHALLE
4. EVLEK MAHALLESİ

KUZEY MAHALLENİN CAMİLERİ

1.KÖPRÜBAŞINDA Kİ HACI HAYDAR CAMİSİ (1935'TE ONARILMIŞTIR.)

2.HAMAM SOKAĞININ ÖNÜNDEKİ MESCİT CAMİ

Kuzey mahallede meydanda orman ağacının dibinde kuzey mahallenin hanı vardı. Üst katında 3 oda, önü yanları sallık. Odanın ikisi kahve, birisi muhtar odası olarak kullanılırdı. Kabakçıların kapıda kuzey mahallenin mahalle kapısı vardı. Bu kapı akşam olunca kapanır bekçiler sabaha kadar beklerdi.

MEVKİLERİN İSİMLERİ

1. BALIKLI
2. İBİK ÇUKURU
3. OVA DÖLEĞİ
4. SALLI BAYIR (sallı bayır, eski Musurda Gavurun çayırdan İbik çukuruna çıkan bayıra denir. Bu sallı bayır Gesi'yi Darsiyak'a, Nize'yi Kaniş-Karum'a bağlayan yolun bir bayırındır.)
5. ESKİ MUSUR
6. AŞAĞI DERE MEVKİ
7. KUMLUK
8. TANDIR ÇUKURLUĞU
9. TAŞLIK MEVKİ
- 10.KARA TEPE
11. 2. KARA TEPE
12. AKHÖYÜK
13. CEREKLİ KUYU DÖLEĞİ
14. ADİLİN DERE
15. TAŞLIK BAĞLARI
16. ÇAY BAĞLARI
17. YAKIN BAĞLAR

- 18.EV BAHÇELERİ
- 19.BÜYÜKBAĞ
- 20.KABADAYI BAĞ
- 21.KAYABAŞI
- 22.GÖL TARLASI
- 23.DERİN ARK
- 24.GÜLE
- 25.BILIYSIN
- 26.BOYALIK
- 27.SUSAMLIK BOĞAZI
- 28.KARŞI BAĞLAR
- 29.KALE
30. FİDON
- 31.BOĞADIS
- 32.GERMİYEN
- 33.MEVLİDENİN DERE
- 34.BİLİK ÇAYIRI
- 35.YUKARI DERE KALE TARAFI
- 36.YUKARI DERE AĞUS TARAFI
- 37.AĞUS BENDİ
- 38.TORTU BENDİ
- 39.TABAKLI
- 40.GÜNEŞ
- 41.Çivikli

SAĞLIK OCAĞI VE İLKÖĞRETİM

1970'lerde kuruldu ve hala yaşıyor. Baldöktü ilköğretimi 1994'te yapıldı. Gesi ilköğretimi 1967'de ortaokul olarak göreve başladı. 1993'te ilköğretim olarak devam etti.

İki mahallenin ortasında Gesi ilk okulu 3 sınıflı olarak 1910'da göreve başladı. 1920'lerde 5 sınıflı olmuş okulun kapısı yolun kenarından ağus tarafına çevrilmiş. Alt kat 1920'lerde bitmiş, üst kat 1940'larda yapılmış, 4 mektep evi ve ilkokul evleri de köylü kendi maddi ve emek gücü ile yapılmıştır.

GESİ HALKI

Balıklıdan gelenlerin yanı sıra göç kabul ettiği yerler Sarioğlan, Tuzhisar, Karaev, Gömeç, Salur, Dadasın, Ağırnas, Talas, Büyük bürüngüzden göz kabul etmiştir. Ayrıca Kayseri’den mahkeme kararı ile sürgün edilenleri kabul etmiş ve Gesi’ye hoca, bekçi, içgüvey ve çoban olarak gelip yerleşenler çoğunluktadır. 1. Dünya savaşından sonra Gesi’ye 41 tane içgüvey gelmiş.

GESİNİN SOSYAL YAŞANTISI

Gesi’nin erkekleri İstanbul’a inşaat sanatı öğrenmek için gitmiş, döndüklerinde ise getirdikleri İstanbul kültürü Gesi halkı tarafından beğenilmiş ve kabul edilmiştir. Gesi’nin aile yapısında kadınların sözü ve ağırlığı önde gelir. Gesinin kadınları aile yapısına çok hakimdir. Kadınlar çocukların eğitiminde, çocuk büyütmede, kocasını yönlendirmek konusunda çok başarılıdırlar. Konuşmaları düzgün, giyim ve kuşamları düzenlidir. Çocuklar evleneceği zaman önce anne karar verir. Perdenin arkasında kadın otoritedir perdenin önünde ise erkeğin otoritesi varmış gibi görünür. Evlenecek kişilerin fikri alınmadıkça anne baba hareket etmez. 1975’lerde tandırda ekmek ve yemek pişirme kültürü kayboldu. 1923’te davul ve zurna ile tellal köye cumhuriyetin kurulduğunu şu sözlerle duyurmuş “bugünden itibaren, kimse kimsenin canına, malına, ırzına, namusuna dokunamayacak Cumhuriyet ilan edildi. Kurt ile kuzu yan yana gezecek” diye çağırırken teküstüne gelmiş. Burada binek taşında Hadım Halil Ağa oturuyormuş. Ellerini açıp Allah’a şöyle yalvarmış. “yüce Allahım desene İsbıdın beylerden Gesi ağaların elinden, Darsiyak çavuşların elinden kurtuldu de yarabbim” demiş. Cumhuriyetin ilan edilişi ile Gesi’de birçok yenilik ve değişiklik olmuş. Evlerin yapılışında ki değişiklik, sokaklara pencere koyulamazken sokaklara pencere konmaya başlanmış, akşam ezanından sonra kapılar kapanıp, sürgüler indikten sonra kimse kimseye gidemezmiş. Cumhuriyetten sonra birbirine misafir gitme sıra odalarına gitme başlamış. Köylünün sırtındaki aşar-öşür vergileri kaldırılmış. Giyimde kuşamda rahatlık gelmiş. kullanılan araç gereçlerde değişiklik olmuş. İlk soba 1900’lerin başında İstanbul’dan Gesi’ye gelmiş.

GESİ'DEKİ DERNEKLER VE VAKIFLAR

Cumhuriyetten önce vakıflar, vakıflar kuruluna verilirdi. O zamanlar en geçerli laf “en güzel malını vakfeden cennetten en güzel yere oturmuş” bu nedenle birçok kişi mallarını vakfa vermiş ilk kurulan dernek ilkokul yaptırma derneğidir. 1964'te Gesi'ye elektrik getirme derneği kuruldu ve elektriği getirdi. Ayrıca güney mahallenin içme suyunu Başırgattan getirerek şebeke olarak evlere verdi. 1970'te sütçülük kooperatifi kurulmuş birkaç sene başarısız olarak çalışmış ve fes olmuş. 1963'te spor derneği kuruldu ve forması yeşil-beyaz olarak kabul edildi. Gesi yazın yeşil, kışın beyaz olduğundan forma bu renkleri aldı. 1963'te avcılık-atıcılık derneği kuruldu. 1995'te Ankara'da Gesi vakfı kuruldu. Ankara'da hamam önünde ki Erzurum sokaktaki binasında halen yaşamaktadır. üniversitede okuyan öğrencilere maddi destekte bulunmaktadır. Hastalık, sağlık, ölüm işlerinde Gesili vatandaşa destek olmaktadır. 1980'lerde cami yaptırma ve onarım derneği kurulmuş. bu dernek Mühibey camisini, Ağa camisini ve Hacı Hıdır camisini onarmış Evlek camisini yaptırmıştır. 2008'De kurulan sulama kooperatifi Kayabaşına Anda'dan su getirdi. Sulama kooperatifi 2011 yılında Melikgazi belediyesine devredildi.

GESİ BELEDİYESİ

1965'te Gesi Bahçeli(Efkere) ile birleşerek nüfusunu 2000'e çıkardı ve kasaba belediyesinin kurulmasını sağladı. 1965'e kanunen ve resmen kuruldu. 1966'da seçim oldu ve belediye çalışmaya başladı 43 sene çalıştı, 2009'da Melikgazi Belediyesine devredildi.

GESİ'DE KULLANILAN DÖVME KAPLARI

1. Döveç: Tahtadan içi çukur, 8-10 cm³ kadar sarımsak döveci
2. Havan: Tunçtan yapılı, çukurlu, 15cm³ kadar
3. Dübek: Çukurlu 25-30cm³ kadar
4. Soku: Taştan çukurlu 1500 cm³ kadar
5. Şirahane: 3000 cm³ büyüklüğünde taştan
6. Seten: taştan yapılı, çukurluğu ve ezenide taştan. Bulgur yaparken kullanılır. 1600dm³ büyüklüğünde bir taş araçtır.

7. Dorak: Ağırnas taşından yapılır. 1m³ kadar çukur olur. Yoğurt süzmek için kullanılır.
8. Havuz: 4-5m boyunda, 2m derinliğinde taştan yapılan su toplama ve sıra ezme yerleridir.

DEĞİRMENLER

Un değirmenleri Gesi’de 8 tanedir. Bulgur değirmenleri ise 3 tanedir.

Su uçan kayanın altında ki Gesi’nin un değirmeni

1. Orta değirmen
2. Çakmakçı değirmeni
3. Köy değirmeninin yanında 2 tane bulgur değirmeni vardır. kuzey mahallede Hacı Haydar Caminin altında un değirmeni, yanında bulgur değirmeni
4. Aşağı dere de kabakçıların un değirmeni
5. Aşağı dere de Mevlitlerin un değirmeni
6. Aşağı dere de hamurcu değirmeni
7. Eski Musurda Pilavoğlu değirmeni

TANDIR

Tandır killi topraktan yapılır. Becerikli kadın elleriyle killi toprak yoğurulur, mayalanır, mayalanmış çamurdan becerikli ellerle yapılır. Tandırın derinliği 70-80 cm, genişliği 60-70 cm olur. Ağız kısmına ot taşından tandır kapağı yapılır. Tandırın alt tarafında küle deliği vardır. bu delik 1-2 m ilerden tandırın ateş yanarken hava alması için dışarı açılır. Tandırın araç ve gereçleri hecirget, eyiş, kozayağı, küle tıkaçıdır.

Tandır çeşitleri

1. Gömme tandır
2. Ayaklı tandır

EŞEK

Uzun yıllardan beri insanların yük ve insan taşınması için kullandıkları bir hayvandır. Az bir yiyecek ve içeceklerle yaşayan dayanıklı bir hayvandır. Erkek eşekler taşımacılığa daha uygundur. Eşekte kullanılan araç ve gereçler yular, başlık, kürtün, palan, çuldur. 1967-1970'lere kadar her evde birkaç eşek ulaşım için kullanılırdı. Anadol pikap, traktör, Skoda çıkınca eşekler kaybolmaya başladı. 1950'lerde Gesi'de 200'e yakın eşek vardı.

KAĞNI

Kağni 1940-1950'lerde tekerleri ve her tarafı tahtadan olan 2 tekerli bir taşıma aracıydı. Tekerleklerin çevresine dayanıklı olması için demir halka tutturulurdu.

Kağnının kısımları; mazi, iki teker arasında, mazının üstünde yük taşıma kısmı, iki tane öne doğru ok, okların uç tarafında boyunduruluk, boyundurululuğun yanlarında öküzlerin koşulması için zelve, kağnının 4 köşesinde börk, bir tarafında yağdanlık asılı olurdu. Saman zamanında kağniya çeten dediğimiz kısım eklenirdi. 1950'lerde Gesi'de 6 tane kağni vardı.

AT ARABALARI

1950'lerde Gesi'de 4-5 at arabası vardı. 15 tane kadarda at vardı. 150 tane kadar camız, 350 tane kadar inek vardı.

GÜVERCİNLİKLER

Güvercinlik kayadan oyulur. Burcu taştan yapılır. Güvercinlikler güvercin beslemek için yapılır. Güvercinliklerin yapılışı 500-600 sene öncesine dayanır. İçerde ki inelerin içine güvercinlerin yuva yapması için takalar oyulur. İçeriye ağaçtan tünekler yapılır. Bu inlere tepeden bir delik delinir. Bu deliğin genişliği 130 cm olur. Deliğin kenarına taştan duvar yapılır. Bu taş duvarın yüksekliği 3m olur. Bu duvardan yem deliği yapılır. Bu delikten bilhassa kışın kuşlara yem dökülür. Bu yemler güvercinliğe döküldüğünden güvercinler buraya alıştır. Ayrıca güvercinlerin yavrusundan ve gübresinden

yararlanmak için yapılır. Güvercin yavrularından yapılan güvercinli pilavlar Gesi'nin en kıymetli yemeklerindendir. Güvercinlerin gübresi ise yıllarca İstanbul'daki baruthaneye satılarak para kazanılmıştır. Her güvercinliğin 150-200 tane yabancı güvercini olur. Güvercinlerin yumurtalarının ve yavrularının düşmanı çok olduğundan kapısına çok önem verilir, bazı güvercinlikler çift kapılı olur. Şahinler, atmacalar, gece kuşlarından et yiyen yılanlar, sincaplar, tilkiler, sansarlar, kediler, köpekler vs. Güvercinlerin yem deliğinden ve kapısından bu zararlıların girememesi için her türlü önlem alınır.

ÜZÜMLÜKLER

1945 yılında 2. Dünya savaşı bitince boş arazilere asma çubuğu dikerek, üzümlik yapmaya başladılar. Gesi güney mahalle Karatepe1, Karatepe2 ve Susamlık Boğazındaki boş arazilere, hazine arazilerine üzümlikler yaptılar. Gesi kuzey mahalle ve Mancusun dua meydanına yaptı. Efkere saylara yaptı. Daha önceleri Gesililer Isbıdın'a üzümlik yapar, buradan üzüm alırdı. Isbıdında üzümliğı, Karev'de tarlası olan ailelere, durumları iyi aile denirdi. Tarladan buğdayı, buğdayından unu, bulguru ve hayvanların yiyeceğı saman gelirdi. Isbıdın'daki üzümliklerden de şeker ihtiyacı, glikozu karşılanırdı. 1990'larda 200 üyeli Gesi Bağları Kooperatifi kuzey mahalleye yamalık olarak yapıldı. 1974'te Evlek mntıkasına 500 parselli Sağlık Mahallesi, güney mahalleye yamalık olarak yapıldı. 1992'de 5500 üyeli İldem Kooperatifi İstanbul tepesi dediğimiz Kayseri Valiliğı tarafından bu yöreye Gesi'ye yamalık olarak yapıldı. 1990'da Engil Gölünün karşısına 800 üyeli Kaykop yapıldı. Burası da Gesi'ye yamalık olarak yapıldı. 1995'te 3000 üyeli Beyazşehir Kooperatifi yapıldı.

GESİ'NİN TÜRKÜLERİ

Bu türkülerin dördüde Gesi'ye aittir. Söyleyenleriyle, kahramanlarıyla, öyküsüyle Gesi'ye aittir.

- Gesi Bağları türküsü
- Yârim İstanbul'u Mesken mi Tuttun? Türküsü
- Galibin türküsü
- Remzi Ağa'nın türküsü

GESİ BAĞLARI TÜRKÜSÜNÜN HİKÂYESİ

Bu türkü tamamen acı dolu, yokluk, açlık, perişanlık neticesinden söylenen bir türküdür, yani bir aıttır. Bu türkünün söylenmesine neden yalnız Güney mahalleden Çanakkale'ye 1914'te 94 kişi gidiyor, 90'ı şehit oluyor, sadece 4 kişi geri gelebiliyor. Ne kadar kadının dul kaldığını siz düşünün 1914'te ki bu seferberlik yetmiyormuş gibi Allah şu belaları da Gesi'nin başına göndermiş; güneyden kuş yavrusu büyüklüğünde ekirge sürüleri gelmiş. Bir gecede Gesi deresinde yeşillik bırakmamış, kayseri ovasına doğru akıp gitmiş. Salguma suyu dediğimiz 5 belik olan su kurumuş. Suyun kaynadığı gözde tavuklar eşelenmiş. Bu suyun kuruması 4 sene sürmüş aynı yıllarda güneyden gelen sam rüzgarları halkın kıran hastalığı dediği veba hastalığını getirmiş, bir gecede yukarı mahalleden aşağı mahalleye kadar tavuklar tamamen ölmüş. Bunlarda yetmiyormuş gibi asker kaçakları eşkıyalık yapmaya başlamış. Gündüzleri saklanıp, geceleri evleri, camileri soymaya başlamışlar. Derinderede ki eşkıya ayrı, Garcamadaki eşkıya ayrı. Bu ağlar içinde Gesi'nin kadınları bir araya toplanarak ağıtlar söylemişler. Bunların başında da 3 kişi gelir.

- elebilerin Nazmiye Hala
- Ali avuşların Tuzhisarlı
- Matkapların Fadime Hala

Bu devirde açlık, kıtlık, yokluk, perişanlık, cenazeleri mezara kadınlar ve çocuklar götürüyor, erkek yok. Derelerden buldukları otlarla karınlarını doyuruyorlar. Bu şartlar altında Gesi Bağları Türküsü ağıt olarak söyleniyor.

GESİ BAĞLARI TÜRKÜSÜ

Gesi bağlarında dolanıyorum

Yitirdim yarimi aranıyorum

Bir çift selamına güveniyorum

Atma garip anam

Beni dağlar ardına

Kimseler yanmasın

Anam yansın derdime

Gesi bağlarında bir top gülüm var

Hey Allah'tan korkmaz sana bana ölüm var

Ölüm varda şu gençlikte zulüm var

Atma garip anam

Beni dağlar ardına

Kimseler yanmasın

Anam yansın derdime

**Gesi bağlarında 3 ırgat işler
Ateşim yanmadan dumanım tüter
Bana bir hal olmuş ölümden beter**

**Örtün pencereler esmesin yeller
Dertli olduğumu bilmesin eller**

**Gesi bağlarının gülleri mavi
Ayrıldım yarimden gülmeyin gayri
Yardan ayrılanın böyle olur hali**

**Atma garip anam
Beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın
Anam yansın derdime**

**Gesi bağlarında gül ile çayır
Ana ben ölüyom başını kayır
Kaynanam imansız, kaynatam gavur**

**Atma garip anam
Beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın
Anam yansın derdime**

**Gesi bağlarında bülbüller  ter
Ateşim yanmadan dumanım tüter
Bana bir hal olmuş ölümden beter**

**Atma garip anam atma
Beni dağlar ardına
Kimseler yanmasın
Anam yansın derdime**

YARIM İSTANBUL’U MESKEN Mİ TUTTUN?

TÜRKÜSÜNÜN ÖYKÜSÜ

1884 doğumlu Sadık Ünver, Adanalı Mehmet Ağanın abisi 1905 senelerinde evleniyor. Gesi güney mahalleden Hacı Osman Ağanın 3. Kızı Şerife (Durna yenge) ile evleniyor, içgüveysi olarak Hacı Osman Ağanın evine giriyor. İçgüveysi olarak yaşamak o devirde çok zor bir işmiş. Günlerce aylarca Sadık Ünver bu zor işe sabrediyor. Birgün Hacı Osman Ağa Hacca gidip geliyor. Gesiden ve çevre köylerden Hacıdan gelen Hacı Osman Ağaya hayırlı olsun geliyorlar. Büyük Bürüngüz’den Yassı Ağa ve arkadaşları geliyor. Sadık Ünver, kaynatasına danışmadan bu misafirlere kahve yapıyor. Misafirler gidince bu işe Hacı Osman Ağa kızıyor, “bana danışmadan niye kahve yaptın?” diye. Bu duruma Sadık Ünver çok üzülüyor ama içgüvey olduğu için sesi çıkmıyor. Bunun gibi birkaç olay daha yaşanıyor. Yaz günlerinden bir gün Sadık Ünver hanımı ile yatıyor. Hava sıcak olduğundan Durna yenge “herif biraz beri git” diyor. Bardak dolup taşıyor, Sadık Ünver’in beyni atıyor, yataktan kalkıyor, üstünü başını giyiniyor, çantasını hazırlıyor, ortalık aydınlayınca İstanbul’un yolunu tutuyor, yıl 1910 İstanbul Üsküdar’a kadar varıyor. Üsküdar’dan Durna Yenge’ye bir mektup yazıyor. Mektubunda “denizin kıyısına geldim, daha beri gidiyim mi?” diyor. Bir daha geri dönmüyor. Her sene Durna Yengenin yiyeceği parayı gönderiyor. Bu iş yıllarca sürüyor. Durna Yenge’de Gesi’de halı dokuyarak vaktini geçiriyor ve halının başında “Yarım İstanbul’u Mesken mi Tuttun?” türküsünü söylüyor. Yıllar sonra Sadık Ünver saraydan bir kadınla evleniyor. Fatih tramvay durağının yanında da evi vardı. Yıllar sonrada Durna Yenge de Savsaların Hafız Emmi ile evleniyor. Ne önceki kocası Sadık Ünver’den ne de şimdiki kocası Hafız Emmi’den çocuğu olmuyor. Sadık Ünver’in bir kızı bir oğlu oluyor.

YARİM İSTANBUL’U MESKEN Mİ TUTTUN?

Ağam İstanbul’u mesken mi tuttun?

Gördün güzelleri beni unuttun

Sılaya gelmemeye yemin mi ettin?

Gayri dayanacak özüm kalmadı

Mektuba yazacak sözüm kalmadı

Ağam sen gideli 7 yıl oldu

Diktiğin fidanlar meyveye döndü

Seninle gidenler sılaya döndü

Gayri dayanacak özüm kalmadı

Mektuba yazacak sözüm kalmadı

Verdiğim yazmayı ateşle yaktın

Kül ettim ömrümü yoluna baktın

Ya senin tecellin, ya benim bahtım

Aylar tamam oldu, yıllar tükenmez

Bakarım yollara yığidim gelmez.

GALİP'İN TÜRKÜSÜNÜN ÖYKÜSÜ

Galip, Sadullah Alkan'ın, Şerif Alkan'ın tek oğludur. 1910 senesinde askerliğini yapıp geliyor. Orta boylu, geniş omuzlu sarışın bir delikanlı. Yıllar sonra kumbaracıların kızı Münire ile evleniyor. 40 günlük evli iken tüfeğini alıyor, Bılıysın daki bağlarını dolaşmaya gidiyor. Mevsimlerden ilkbahar. Bağa vardığında sahipsiz 30-40 tane koyun bağda yayılıyor. Bu koyunları önüne katıp karakola götürüyor. Yolda koyunları götürürken keskin önünde emmisinin oğlu Ahmet Alkan kavak buduyor. Emmioğlu bırak koyunları yanımıza gel diyor. Yok koyunları karakola götürüyorum diyor. Keskin önünde ki viraja gelince, koyunların sahibi geliyor Koyunların sahibi bir kadın. Kadın ile ileri geri itişirken, Galip'in elinde ki tüfek patlıyor, saçmalar Galip'in karnına doluyor. Galip'i kilimin üzerine koyup, eve getiriyor fakat kurtaramıyorlar. Babası Sadullah Efendi'nin sağ tarafına felç geliyor. Annesi Şerif hala deli bir kadın oluyor.

GALİP'İN TÜRKÜSÜ

Mustandığın arabası gelir, gıcılar

Galip beyin yaraları sızılar

Yuma hoca yuma al kanım aksın

Dostlarım ağlasın düşmanlarım baksın

Gelin Münirem yollara baksın

Galip'in yazması şeker rengi

Galibinen Elmas ediyor cengi

Yuma hoca yuma al kanım aksın

Dostlarım ağlasın düşmanlarım baksın

Gelin Münirem yollara baksın

REMZİ AĞA’NIN TÜRKÜSÜNÜN ÖYKÜSÜ

Meyve bağlarını sularken dövüş çıkıyor, dövüş neticesinde Remzi Ağa lyor.

REMZİ AĞA’NIN TÜRKÜSÜ

Evli bağa giremedim

Düşman gelmiş bilemedim

Dediler mustandık geldi

Bir ifade veremedim

Dar sokakta atım bağlı

Gamasının ucu yağlı

Yetiş emin gardaş yetiş

Yamçının gayışı bağlı

Evli bağın gıcısına

Haber edin bacısına

Dudu nasıl dayanacak

Gardaşının acısına

MURTAZA HOCA

1871 tarihinde vefat eden Murtaza Hoca Möhibeyi camisine Aydın'dan gelip hocalık yapan kişidir. Yıllarca Möhibey camiinde hocalık yapmış, çevre köyleri tanımış, öğrenmiş, yıllar sonra ihtiyarlayınca gözleri görmez olmuş, Aydın'a geri gitmiş. Aydınlılar Murtaza Hoca'ya bakmamış ve Gesi'ye mektup yazmış. Aydınlılar bana bakmıyor, gelip beni götürün demiş. Gesi'den 2 atlı kişi 3 atla Aydın'a gidip Murtaza Hocayı alıp gelmiş. Murtaza hoca Gesi'de ölmüş. İvriz'deki mezarlıkta yatmaktadır. Murtaza Hoca'nın köyler hakkında ki sözleri

Gesidir cümleten cennet misali

Abu havası hoş hem kadri ali

Ahalisi bilir erkanı yolu

Yazıcıdır cümlesinin etnası

Efkere, Darsiyah onlar ne millet

Nize'nin erkeği gider mi gayret

Bürüngüz'ü sarmış şan ile şöhret

Ordadır güzellerin alası

İsgobü, Küçük Bürüngüz başımın belası

Gergeme şeması

Mancusun ahalisibir hoştur, gelenler göre

Isbıdın, Vekse çok azdı, geçecek yere

Dibidere , Ağırnas onlarda bile

Oradadır zızzır eşeklerin alası

Karev'e, Salır'a ateşler yağar

Her dam üstünde tezekten tahar

Sivrisinek göklere ağar

Acemi cin gibi tutar sıtması

Gömeçliler camiye gelmez

Barsamalılar hocayı sevmez

Dadasın'da kavun yeter

Karakayada evliya yatar

KÖYLERİN KÜNYESİ

Gesi köylerin hası

Biterse yenir meyvası

Bitmezse köylerin pisi

Veksenin bulunmaz misafir odası

Mancusunun yenir taze ketesi

Turan bunların kahyası

Kaldır ot ortadan pis Ağırnas'ı

GESİ VE ÇEVRESİ KÖYLERDEN LAKAPLAR

. GURBACIK	. YİRİK ALİSİ
. TEK DELİK	. EDEN ALİSİ
. TEPE Sİ DELİK	. MEDEN ALİSİ
. KURUŞ	. GARABEY ALİSİ
. İKİLİK	. KARABEY ALİSİ
. METELİK	. KEL ALİSİ
. DAVUL TOZU	. KAR ALİSİ
. MİNARE GÖLGESİ	. ŞEKER AYŞE
. ARMUT DAŞŞAK	. HEGİDİ AYŞE
. MOR BURUN	. GETİR AYŞE GETİR
. KARA CEHENNEM	. BİTTİRİ AYŞE
. KİNANLAR	. İT ALİSİ
. GULLOV	. SAKAR ALİSİ
. GUSOV	. GABBEN ALİSİ
. GÖDUDU	. CAMIZIN EMİNESİ
. ÇİNİDUDA	. ECELİN SALİH
. ENNİPEMBE	. BECELİN SÜLÜMAN
. SARIPEMBE	. CORAĞIN HOCALI
. GÖPEMBE	. DİK KUYRUK
. CİCİKLİ KIZ	. SUYA SIÇAN
. ÇİCİKLİ KIZ	. TATI AYŞE
. AYŞELER	. KİLLİ AYŞE
. KARA AYŞE	. DALAKLI AYŞE
. KEL AYŞE	. PİNTİ AYŞE
. SİVASLI AYŞE	. DELİ AYŞE
. MIRIK ALİSİ	. TINBILLİ AYŞE
. KİRİK ALİSİ	. HOBİDİ AYŞE

GESİ YE AİT SÖZLER

- Mancusun'dan avrat alacağına, Nize'den eşek al
- Sende Isbıdınlıysan geç üst başa
- Karabayır'dan yukarıdan kızda alınmaz, kızda verilmez.
- Kadının seğerttiği samanlığa kadar
- Kadını kadın yapan tatlı dili, güler yüzüdür.
- Kadın küçük dilinin kullanırsa baş üstünde gezdirilir, büyük dilini kullanırsa sırtından yumruk eksik olmaz.
- El eli bilir, eşek yolu bilir.
- Canı yanan eşek attan ileri gider.
- Atlar tepinir, eşeklerin canı çıkar.
- Mezar taşıyla öğünmekte boştur, dövünmekte boştur.
(Özdoğan Atay)
- Ehli keyfe keyif verir kahvenin kaynaması,
Eşeği yoldan çıkarır sıpanın oynaması
Gelini gelin yapar, gelinin kaynanası
- Ah şu dünyanın hali, ayağımda yok bir çift nali
İki eşeğim olsaydı Gesi'ye olurum vali (Böcükçü Mehmet Ağa)
- Kaynananın yanağına, kaynatanın konağına kız verilmez.
- Altın kapının ağaç kapıya işi düşer
- Komşu komşunun külüne muhtaçtır.
- Bir koltukta iki karpuz taşınmaz
- Ziya paşaya cevap; Dayakta keramet olsaydı eşekler profesör olurdu. (Özdoğan Atay)
- İnsan hedefini bilirse engeller önünde erir.
- Çenesi çalışanın kafası çalışmaz.

GESİ'DE KARANFİL HALAYINDA SÖYLENEN SÖZLER

Karanfilim tutam tutam

Arasına güller katam

Nice gurbet elde yatam

Ah eli karanfilli gelin

Başı deste güllü hanım

Karanfilsin kararın yok

Gonca gülsün saranın yok

Benden başka sevenin yok

Ah eli karanfilli gelin

Başı deste güllü hanım

Karanfilim Muş'ta Muş'ta

Aklım aldın bir bakışta

Gidiyorum, gelmem işte

Ah eli karanfilli gelin

Başı deste güllü hanım

GESİLİ VATANDAŞLARDAN MEHMET TÜRKASLAN'IN

GESİ HAKKINDA SÖYLEDİKLERİ

ÇOCUKLUĞUMDA Kİ GESİ

Bir zamanlar yeşil bir Gesi vardı

Türkülerde name, gnllerde yardı

Köprübaşı, AĞus, Pınarbaşı, Kaleböğrü,

Her mevsim bülbül ter, sular ağlardı

AĞus'a çıkıp Zurnacı kavağından aşıağıya

Bakıp bakıpta yeşil denize doyasıya

Güney, kuzey okul, ay, Karabekli, EĞribucak

Her evden sesler cıvı cıvı ve tüten bir ocak

Sokaklar kıvrım kıvrım, evler birbirine bitişik

İçeride avlu, arkada bahçe, nde kemerli kapı ve eşik

Taş duvarlı, toprak damlı, çıkmalı odalar

Damlarda kuruyan kayısı, ceviz ya da erik

Solda Efkere, Demirci yokuşu, Kozlaraltı ve Bulur

Karşıda dua meydanı, aşıağı dere, Mancusun, Salur

Derin dereyi çıkıp kıvrım kıvrım gelen şu yol

Aşağıda o yeşil deniz içinde kaybolur.

Sağda Karatepe, önünde sıra evler, güney geçe

aydan yükselen serviler sanki yüzünde pee

Evlek'ten Tekst ve İvriz'e uzanan sokaklar

Tarihi eşmeler grl grl akar, dke saa

İnsanları okumuş, aydın ve saygılı

Zarar vermez komşusuna, üzmekten onu kaygılı

Kimi amir, kimi memur, kimi esnaf çalışır.

Kış gelince yaşar, keyfince çalar, söyler; duygulu

Düğün dernek, davul, zurna, sinsin, halay

Kına gecesi, güvey tıraşı, yemek, davetli dolar

Gelin alınır seğmen, yenge, çeyiz bir tatlı telaş

Sanma ki zor, bunların hepsi yarenle kolay

Heyhat! Ne bağ kalmış ne bahçe ne de bülbül sesi

Ne  havuzlar, ne paşa pınarı, ne de fakı bahçesi

Ne kaleden akan su, ne Ağus'un mesiresi

Yaban olmuş, yok olmuş çocukluğumda ki Gesi

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL

Faruk Nafiz 1922’de Kayseri lisesinde öğretmen iken Pazar günleri Gesi’ye gelir Deli Muallim ile yukarı derenin Bicik çayırında oturur, rakı içerlirmiş Faruk Nafiz’de Gesi’nin güzelliğine hayran hayran kaldığı için şu şiiri yazmıştır.

GESİ

Kayseri’nin şarkında zümrütlere bezenmiş
Yeşil Gesi’yi Haluk yaratırken özenmiş
Ağus’un mesiresi ruha iyi bir deva
Bir yeşil deniz olur rahmetli olsa hava
Kale böğründen sular hızla iner, hem çağlar
İniltiden sarsılır bütün bahçeler bağlar
İnci, yakut giyinmiş köşklerden huri bakar
Acep cennet bura mı? Membalar Kevser akar
Yükseklerden su sesi meftun eder herkesi
Münevver mefkureli yaşasın cennet Gesi

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL

1924

GESİ DERESİNDE YAŞAYAN İNSANLARDAN BUGÜNE GELEN SÖZLERİ

Eşegin para kazandığı, eşegin kıymetli olduğu 1800 senelerinde Böcükçü Mehmet Ağa'dan bir söz;

Ah şu dünyanın hali

Ayağımda yok bir çift nali

İki eşeğim olsaydı

Gesi'ye olurdum vali

BÖCÜKÇÜ MEHMET AĞA

1880

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilince Gesi'de tellal şöyle bağıryormuş "Cumhuriyet ilan edildi, kimse kimsenin malına, mülküne, ırzına, namusuna dokunamayacak. Kurt ile kuzu yan yana gezecek" bu sözleri dinleyen tekke bayırının üstünde ki binek taşında oturan Hadım Halil Ağa ellerini açıp şöyle dua ediyor.

"Allah'ım bugünleri de görecekmiydik Isbıdın beylerin elinden, Gesi ağaların elinden, Darsiyak çavuşların elinden kurtuldu yarabbim"

HADIM HALİL AĞA

1923

ÖZDOĞAN ATAY'DAN SÖZLER

- Kadınlar dünyadaki eserler, ister iyi olsun ister kötü olsun sizin eserinizdir. (ÖZDOĞAN ATAY)
  - Eğri dünyada doğru yaşamak zor. (ÖZDOĞAN ATAY)
  - İlmin girmediği yere adım atmak yok. (ÖZDOĞAN ATAY)
- Şehirlinin ekmeği köylünün kursağına düşmez. (ÖZDOĞAN ATAY)
- Çocuk, annenin babanın terbiyesinin aynasıdır. (ÖZDOĞAN ATAY)
- Yakana bit dallandırma, evine it dadandırma. (GÜLDANE YALÇINKAYA)
  - Kadını kadın yapan tatlı dili, güler yüzüdür. (ÖZDOĞAN ATAY)
- Allah Teala cannetten Havva anamızı, Adem babamızı kovduğunda Bakara suresinin 34. Ayetinde aynen şöyle söyler “birbirinize düşman olarak yaşayın”
- Kadın büyük dilini kullandığı müddetçe sırtından yumruk eksilmez. Kadın küçük dilini kullanırsa el üstünde gezdirilir. (ÖZDOĞAN ATAY)
- Dayakta keramet olsaydı eşekler profesör olurdu. (ÖZDOĞAN ATAY)
  - Çenesi çalışanın kafası çalışmaz. (ÖZDOĞAN ATAY)
- Bir çocuk babayı kale gibi görür kale gibi hisseder. (ÖZDOĞAN ATAY)
  - İnsan hedefini bilirse engeller önünde erir. (ÖZDOĞAN ATAY)

GESİ'YE AİT BİLGİLER

Türk milleti Allah'ı Teala'nın sevgili kullarındandır. Birçok mucizeler Kısmet etmiştir. Türk milletini yönetirken;

1. Toprak
2. Su
3. Milli savunma
4. Milli eğitim
5. Milli sağlık

Bunlar tartışılmamalı ve siyaseti yapılmamalı.

1071 Malazgirt Zaferinden sonra 12 boyla beraber gelen Gesi boyu Kayseri ovasında ki Balıklı Tepesine çadırlarını kurarak yerleşik düzene geçiyor. Yazında Menevşeliğe yazlığa çıkıyor. Balıklı tepesinde kalıntı olarak sadece sadce mezarlarımız bulunmaktadır. Allah'ı Teala'nın nasip ettiği Anadolu adım adım Türk Milletinin eline geçiyor ve Türk milletine vatan oluyor.

Gesi ortaokulunda 20 yıl Türkçe öğretmenliği yapan 1936 doğumlu Refik İmren'in Gesi hakkında ki duygulu şiiri

Gesi Bağları'nı gördün mü bilmem

Toprağına yüzün sürdün mü bilmem

Gizli sırlarına erdin mi bilmem

Türküler dolusu sevgisi vardır...

Çağlayanları birbiri ile yarışır

Bülbüllerin sesi suya karışır,

Dostlar el sıkışır, küsler barışır,

Burada sevgilerin sergisi vardır.

Doğanın cenneti Paşapınar'ı
Çocuklarla dolmuş gölün kenarı
Üç havuzların buz gibi suları
Dillerde dolaşan övgüsü vardır.

Fakı bahçesinde kaynayan sular
İvriz çeşmesine nağmeler salar
Duygular kabarır, gönüller dolar
Her gönülde başka öyküsü vardır

Güvercinleri var, baygın bakışlı
Dallarda kuşların göğsü nakışlı
Dereleri gür, coşkun akışlı
Ruhları besleyen ezgisi vardır
Ağus tepesinde çamlar boy atmış,
Kaleböğrünü çiçekler donatmış
Mevla şu Gesi'yi cennet yaratmış,
İnsanları olgun görgüsü vardır.

Bir ağaç denizi, bir kuş yuvası,
Canlara can katar, suyu, havası
Bir türküsü vardır, gönül yarası,
Yürekler dolusu bestesi vardır.

Yukarı dereden döne dolaşı
Boğadı's'a uğra, otur bir taş
Ceviz, kayısı, elma baştan başa
Ne ölçüsü ne tartısı vardır

Meyve mi diyorsun, dişine daniş,
Gesi bağlarını gez karış karış,
Bir ömre bedeldir anlık yaşayış
Burada gönüllerin bayramı vardır.

Mavi gök altında ağaç denizi
Bu denizde yitirin kendinizi,
Bulursunuz Gesi'de yaşamın sırrını,
Burada her şeyin gerçeği vardır.

REFİK İMREN

**Bu kitapçığımızı Yunus Emre'nin şu sşzşyle
bitirelim**

Mal sahibi, mşlk sahibi nerde bunun ilk sahibi

Mal da yalan mşlkte yalan

Var birazda sen oyalan.

GESİ DERESİ

Gesi deresinde tepelerin zirvesinde mezarları gördüğümde şaşmadım. Avus dağının üzerindeki zurnacı kavağını gördüğümde şaşmadım. Yukarı dereye kömür damarlarını görünce şaşmadım. Şu altı şeyi görünce şaşkınlığımı yetmiş senede kaybetmedim.

1. Ali Çavuşların ve Ali Efendilerin evlerindeki daldırmayı görünce 1930 senelerinde bunu nasıl yapıldığını anlamadım.
2. Gesi Kalesindeki suya inen 150 200 basamaklı Garipler Mezarlığına doğru inen merdiveni görünce şaşırdım.
3. Gesi deresindeki büyük cumbula içindeki ini görünce şaşırdım. Suyu başbatık cumbulanın içinde.
4. Ağırnas'taki ,Turan'daki 1402 den kalma Moğol madenlerini görünce şaşırdım.
5. Gesi deresindeki Tırhızların kapı sistemini görünce şaşkınlığımı gideremedim.
6. Salguma suyunun kırk senede bir kuruyup üç dört sene sonra tekrar kaynayıp çıkması. Salguma suyu zaman zaman debisi 500-600 litre olan bir su.

İnsan yaşantısında toprak,su,hava önemlidir.bunların içerisinde en önemlisi su.Suda derelerin içinden aktığı derelerin içinden kaynadığı için insanlar dere içene yerleşmiş suya yakın olmak için.

Gesi deresine beş köy yerleşmiş.Bunlar;Gesi,Nize;Darsıyak (Karabağ),Efker(Bahçeli), ve Yeşilyurt(Mancusun).

Gesi deresidoğudan batıya doğru akmaktadır.Gesi deresinin sol tarafında Ağırnas deresi var.Ağırnas deresinde de Isbıdın köyü (Bapınar),vekse köyü,turan köyü,Küçük

Bürüngüz,İskabi köyü ve Ağırnas köyü bulunmaktadır.Ağırnas deresi sol tarafında Gergeme deresi Bünyan dan Sarımsaklıya Doğru inmektedir.Bu derenin içerisinde bazı yerleşim yerleri var.

Gesi Deresinin sağ tarafında Gümüş pınarı deresi var.Bu derede su kaynağı fazla olmadığından üç köy var.Kuruköprü,Talasıraterkedilmiş verande halde ve Belağsi köyü.

Gesi deresinin yine sağ tarafında Kayseri tarafında Deveren (devren) deresi var.Bu derenin içinde şu yerleşim yerleri var.Germir,tavlusun,Reşadiye ve Zincidere köyleri bulunmaktadır.

Gesideresinde yedinci merak ettiğim konu Ak höyükiçi bir tarih hazinesi.Akhöyükten ivriz çayına inan merdiven hangi mühendis tarafından projesi yapıldı.Bu merdiven kaleden inen merdiven ile benzerliği var.bu merdiven 200-250 basamak olduğunu zannediyorum. Bu merdivenin sonuna kadar ben inmedim.